

Valideyn məsuliyyətinin artırılması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinə və İnzibati Xətalər Məcəlləsinə edilən dəyişikliklər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 27 dekabr tarixli, 1938 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı"nın 1.2.10-cu bəndinin (Valideyn məsuliyyətinin artırılması və valideyn vəzifələrini tənzimləyən normativ-hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi) icrasını təmin etmək məqsədi ilə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər və Cinayət məəcəllələrinə dəyişikliklərin edilməsi haqqında qanun layihələri hazırlanmışdır. 29 may 2015-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsində və İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında Qanunları qəbul edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı dəyişikliklər edilmişdir.

1. Məcəllənin İnzibati xəyata görə məsuliyyəti ağırlaşdıran hallar adlı 34-cü maddəyə müəyyən dəyişikliklər edilib. Ağırlaşdıran halların sırasına inzibati xətanın yetkinlik yaşına çatmayanlara qarşı törədilməsi əlavə edilib.

2. Uşaqların tərbiyə və təlimi vəzifələrinin valideynlər və ya onları əvəz edən şəxslər tərəfindən yerinə yetirilməməsi adlı 51-ci maddəyə dəyişikliklər edildi.

Əvvəlki versiyada olan maddə olduqca ümumi xarakter daşıyırdı və burada valideyn vəzifələrinin yerinə yetirilməməsinin daha ağır nəticələri nəzərə alınmırdı. Yeni versiyada dəqiqləşmələr aparıldı, valideyn vəzifələrinin yerinə yetirilməməsi ilə bağlı daha ağır nəticələrə görə (uşağın baxımsızlığı, spirtli içki, narkotik vasitələr və ya psixotrop maddələr qəbul etməsinə və ya avaralıqla məşğul olmasına) valideyn məsuliyyəti sərtləşdirildi.

Beləki 51-ci maddənin mətni aşağıdakı redaksiyada verilib:

"51.1. Yetkinlik yaşına çatmayanların tərbiyə və təlimi vəzifələrinin valideynlər və ya onları əvəz edən şəxslər tərəfindən üzrlü səbəblər olmadan yerinə yetirilməməsinə və ya lazımınca yerinə yetirilməməsinə görə -xəbərdarlıq edilir və ya qırx manatdan altmış manatadək miqdarda cərimə edilir.

51.2. Bu Məcəllənin 51.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməllər yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsız qalmasına səbəb olduqda - altmış manatdan yüz manatadək miqdarda cərimə edilir.

51.3. Bu Məcəllənin 51.1 və 51.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllər yetkinlik yaşına çatmayanların spirtli içki, narkotik vasitələr və ya psixotrop maddələr qəbul etməsinə və ya avaralıqla məşğul olmasına, cinayət məsuliyyətinə cəlb etməyə imkan

verən yaş həddinə çatmamış uşaqlar tərəfindən cinayət əlamətləri olan ictimai təhlükəli əməlin törədilməsinə və ya on dörd yaşından on altı yaşınadək uşaqlar tərəfindən inzibati xəta əlamətləri olan əməlin törədilməsinə səbəb olduqda - əlli manatdan yüz manatadək miqdarda cərimə edilir."

3. Etil (yeyinti) spirti və alkoqollu içkilər və ya tütün məmulatı ticarəti qaydalarının pozulması adlı 236.2-ci maddədə ticarət və ya ictimai iaşə müəssisələrinin işçiləri tərəfindən etil (yeyinti) spirti və alkoqollu içkilərin və ya tütün məmulatlarının yetkinlik yaşına çatmayanlara satılmasına görə sanksiya ağırlaşdırılaraq aşağıdakı redaksiyada verildi:

"yüz manat miqdarında cərimə edilir."

4. Yetkinlik yaşına çatmayanların xırda xuliqanlılığına görə valideynlərinin və ya onları əvəz edən şəxslərin məsuliyyəti adlı 297-ci maddənin sanksiyası ağırlaşdırılaraq "otuz manatdan qırx" sözləri "əlli manatdan yüz" sözləri ilə əvəz edildi.

5. Yetkinlik yaşına çatmayanların sərxoşluq vəziyyətinə gətirilməsi adlı 307-ci maddədə yetkinlik yaşına çatmayanların öz valideynləri və ya başqa şəxslər tərəfindən sərxoşluq vəziyyətinə gətirilməsinə görə sanksiya ağırlaşdırılaraq aşağıdakı redaksiyada verildi: "əlli manatdan yüz manatadək miqdarda cərimə edilir."

1. Avarılıqla məşğul olma adlı 307-1.2-ci maddədə yetkinlik yaşına çatmayanların öz valideynləri və ya başqa şəxslər tərəfindən avarılığa cəlb edilməsinə görə sanksiya ağırlaşdırılaraq "on manatdan on beş" sözləri "əlli manatdan doxsan" sözləri ilə əvəz edildi.

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında Qanuna əsasən aşağıdakı dəyişikliklər edilmişdir.

1. Cinayət Məcəlləsində Seksual xarakterli hərəkətlərə məcbur etmə maddəsinin sanksiyasının ağırlaşdırılmasına böyük ehtiyac olduğundan 151-ci maddənin sanksiyası ağırlaşdırılaraq aşağıdakı redaksiyada verilib:
"bir ildən iki ilədək müddətə islah işləri və ya bir ildən üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır."
2. Məcəllənin On altı yaşına çatmayan şəxslə cinsi əlaqədə olma və ya seksual xarakterli digər hərəkətlər etmə maddəsinə iki bənd əlavə edilərək maddənin redaksiyası dəyişdirilmişdir. Beləki on dörd yaşına çatmayan şəxs barəsində bənd əlavə edilərək maddənin sanksiyası ağırlaşdırılmışdır. Eyni zamanda maddəyə həmin əməllər yetkinlik yaşına çatmayanı tərbiyə etmək vəzifəsi daşıyan şəxslər və ya yetkinlik Yaşına çatmayana nəzarəti həyata keçirmək vəzifəsini daşıyan təhsil, tərbiyə, tibbi və ya digər müəssisənin müəllimi və ya

digər işçisi tərəfindən törədildiyi haqqında bənd daxil edilmişdir.

152-ci maddənin mətni aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"152.1. On altı yaşına çatmayan şəxslə cinsi əlaqədə olma və ya seksual xarakterli digər hərəkətlər etmə —

üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

152.2. Eyni əməllər on dörd yaşına çatmayan şəxs barəsində törədildikdə— üç ildən altı ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

152.3. Bu Məcəllənin 152.1 və ya 152.2-ci maddələrində göstərilən əməllər yetkinlik yaşına çatmayıanı tərbiyə etmək vəzifəsi daşıyan şəxslər və ya yetkinlik yaşına çatmayana nəzarəti həyata keçirmək vəzifəsini daşıyan təhsil, tərbiyə, tibbi və ya digər müəssisənin müəllimi və ya digər işçisi tərəfindən törədildikdə —

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə dörd ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Qeyd: Bu Məcəllənin 152 və ya 153-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayətlərə görə məsuliyyət həmin maddələrdə göstərilən əməlləri törətmiş şəxslə zərərçəkmiş şəxsin yaş fərqi iki ildən çox olduqda yaranır."

3. Əxlaqsız hərəkətlər maddəsinin sanksiyası ağırlaşdırılaraq maddənin redaksiyası dəyişdirilmişdi. Belə ki, on altı yaşına çatmayan şəxsə qarşı zor tətbiq etmədən əxlaqsız hərəkətlər törətmə haqqında bənd əlavə edilmişdir. Eyni zamanda həmin əməllər yetkinlik yaşına çatmayıanı tərbiyə etmək vəzifəsi daşıyan şəxslər və ya yetkinlik yaşına çatmayana nəzarəti həyata keçirmək vəzifəsini daşıyan təhsil, tərbiyə, tibbi və ya digər müəssisənin müəllimi və ya digər işçisi tərəfindən törədilməsi haqqında bənd əlavə edilmişdir.

153-cü maddənin mətni aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"153.1. On altı yaşına çatmayan şəxsə qarşı zor tətbiq etmədən əxlaqsız hərəkətlər törətmə —

iki ilədək müddətə islah işləri və ya iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

153.2. Eyni əməllər on dörd yaşına çatmayan şəxs barəsində törədildikdə— bir ildən iki ilədək müddətə islah işləri və ya bir ildən üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

153.3. Bu Məcəllənin 153.1 və ya 153.2-ci maddələrində göstərilən əməllər yetkinlik yaşına çatmayıanı tərbiyə etmək vəzifəsi daşıyan şəxslər və ya yetkinlik yaşına çatmayana nəzarəti həyata keçirmək vəzifəsini daşıyan təhsil, tərbiyə, tibbi və ya digər müəssisənin müəllimi və ya digər işçisi tərəfindən törədildikdə — üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə iki ildən dörd ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır."

4. Yetkinlik yaşına çatmayanları fahişəliyə və ya əxlaqsız əməllərə cəlb etmə maddəsində valideyn məsuliyyətinin artırılması məqsədi ilə 171.2.3-cü maddə əlavə edilib.
"171.2.3. yetkinlik yaşına çatmayanın valideynləri və ya üzərinə qanunla yetkinlik yaşına çatmayanı tərbiyə etmək vəzifəsi qoyulmuş digər şəxslər və ya yetkinlik yaşına çatmayanlara nəzarəti həyata keçirmək vəzifəsini daşıyan təhsil, tərbiyə, tibbi və ya digər müəssisənin müəllimi və ya digər işçisi tərəfindən törədildikdə —"
"
5. Uşaq pornoqrafiyasının dövriyyəsi 171-1.2.4-cü maddədə "vəzifəsi qoyulmuş" sözlərindən sonra "digər" sözü əlavə edildi.